

Duyusal Duyarl?l?k ?l?eklerinin (SeSS)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Duyusal Duyarl?l?k ?l?eklerinin (SeSS)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20416>

Özet

Duyusal Duyarl?l?k Ölçekleri (SeSS), bireylerin çevresel uyaranlara kar?? sergiledi?i a??r? hassasiyet tepkilerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis kapsaml? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle Görsel, ??itsel ve Somatik Duyu olmak üzere üç temel duyusal alan? hedef almaktadır. 2020 y?l?nda Aykan ve arkadaş?lar? tarafından geli?tirilen SeSS, duyusal i?leme bozukluklar? ve atipik duyusal profillerin de?erlendirilmesinde kullan?lan, geçerli?i ve güvenilirli?i kan?tlanm?? bir öz bildirim envanteridir.

Ölçek, toplamda 35 maddeden oluşmakta olup, her bir alt ölçek spesifik bir duyusal modalitedeki hassasiyet düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çalışması, ölçeğin klinik ve ara?tırma ortamlar?nda **duyusal a??r? duyarlı???** objektif olarak ölçme yetene?ine sahip oldu?unu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Duyusal Hassasiyet, SeSS, Görsel Duyu, ??itsel Duyu, Somatik Duyu, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Cronbach's Alpha, Likert Ölçe?i, Yüksek Duyusal ??leme.

Yazarlar

Simge Aykan, Gülsüm Vatansever, Bü?ra Do?anay-Erdogan, Cihan Kalaycıo?lu

Amaç

Duyusal Duyarl?l?k Ölçeklerinin (SeSS) temel amacı, bireylerin günlük yaşamda kar??laştıkları çevresel duyusal uyaranlara (???k, ses, dokunma, a??r?) kar?? gösterdikleri a??r? tepkileri veya hassasiyeti güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, yeti?kin popülasyonunda **duyusal hassasiyetin** çok boyutlu do?ası?n? ortaya koymak üzere tasarlanmıştır.

Ölçek, özellikle psikoloji, nörobilim ve geli?imsel bozukluklar alanlarında çalış?an araştırmacılar ve klinisyenler için, duyusal profillerdeki bireysel farklılıklar? saptamada standartlaştırılm?? bir araç sağlamayı hedeflemektedir.

Yap?

SeSS, psikolojideki **duyusal duyarlı?k** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, çevresel girdilere kar?? normalden daha yüksek bir algı e?i?i veya yo?un tepki verme e?ilimi olarak tanımlanır. Ölçek, bu yapıyı üç ana boyutta incelemektedir:

Görsel Hassasiyet: Parlak ???klar, karma??k desenler veya belirli renkler gibi görsel uyaranlara

kar?? duyulan rahats?zl?k.

??itsel Hassasiyet: Yüksek sesler, ani gürültüler veya arka plan sesleri gibi i?itsel uyararlara kar?? a??r? tepki gösterme.

Somatik Duyusal Hassasiyet: Dokunma (Taktil), a?r? ve ka??nma gibi bedensel duyumlara kar?? gösterilen hassasiyet veya tahammülsüzlük.

Somatik Duyusal Hassasiyet alt ölçe?i, dokunma, a?r? ve ka??nma olmak üzere üç spesifik alt faktöre ayr?lm??t?r, bu da ölçe?in somatik deneyimlerin farklı yönlerini detayl?ca yakalamas?n? sa?lamaktad?r.

Geçerlik

SeSS'in geçerlik analizleri, ölçe?in teorik yap?y? ölçme yetene?ini do?rulamak amacıyla yürütülmü?tür. Çal??mada özellikle **uyum geçerli?i** (Concurrent Validity) incelenmi?tir. Uyum geçerli?i, ölçek skorlar?n?n ayn? yap?y? ölçtü?ü bilinen di?er standartla?t?r?lm?? ölçümlerle korelasyonunu göstermektedir.

Yap?lan analizlerde Spearman korelasyon katsay?lar? (r_p) ve anlaml?l?k düzeyleri (p) a?a??daki gibi bulunmu?tur:

Görsel Hassasiyet Alt Ölçe?i: $r_p = 0.17$, $p = 0.006$ (Pozitif ve anlaml?, dü?ük düzeyde uyum geçerli?i)

??itsel Hassasiyet Alt Ölçe?i: $r_p = 0.25$, $p < 0.001$ (Pozitif ve anlaml?, orta düzeyde uyum geçerli?i)

Somatik Duyusal Hassasiyet Alt Ölçe?i: $r_p = 0.14$, $p < 0.001$ (Pozitif ve anlaml?, dü?ük düzeyde uyum geçerli?i)

Bu sonuçlar, SeSS'in alt ölçeklerinin, ilgili duyuasal hassasiyet yap?lar?yla anlaml? düzeyde ili?kili oldu?unu, dolay?s?yla geçerli bir ölçüm arac? oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

SeSS'in iç tutarl?l?k güvenilirli?i, Cronbach's Alpha katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Elde edilen yüksek alfa de?erleri, ölçe?in maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Ana ölçekler ve somatik alt faktörler için güvenilirlik katsay?lar? ve %95 Güven Aral?klar? (CI) a?a??daki gibidir:

Görsel Hassasiyet Ölçe?i: 0.86 (95 % CI: 0.84-0.88)

??itsel Hassasiyet Ölçe?i: 0.79 (95 % CI: 0.76-0.82)

Somatik Duyusal Hassasiyet Ölçe?i (Genel): 0.78 (95 % CI: 0.75-0.80)

Somatik Duyu / Dokunma Alt Ölçe?i: 0.69 (95 % CI: 0.65-0.73)

Somatik Duyu / Ayr Alt Ölçeği: 0.65 (95 % CI: 0.61-0.70)

Somatik Duyu / Kaçınma Alt Ölçeği: 0.67 (95 % CI: 0.62-0.72)

Görsel ve duyuşel alt ölçekler mükemmel iç tutarlılık gösterirken, Somatik Duyusal Hassasiyetin alt faktörleri (Dokunma, Ayr, Kaçınma) kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik sergilemektedir.

Faktör Analizi

SeSS'in geliştirilme sürecinde, ölçeğin yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin teorik beklentilere uygun olarak üç ana faktörden oluştuğu tespit edilmiştir: Görsel Hassasiyet, duyuşel Hassasiyet ve Somatik Duyusal Hassasiyet.

Somatik Duyusal Hassasiyet faktörünün daha derinlemesine incelenmesi, bu ana faktörün kendi içinde Dokunma, Ayr ve Kaçınma olmak üzere üç ayrı alt faktöre ayrıştığını ortaya koymuştur. Bu çok faktörlü yapı, bireylerin duyuşel deneyimlerinin homojen olmadığının ve farklı modalitelerde farklı düzeylerde hassasiyet yaşayabileceğini desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme Temelli Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Instrument)

Format: 5'li Likert Ölçeği

Derecelendirme: 1= Hiçbir zaman, 2=Bazen, 3=Ara sıra, 4=Sıklıkla, 5=Her Zaman

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetişkin Popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkinler (Çalışma genellikle üniversite öğrencileri ve genel yetişkinler üzerinde yürütülmüştür.)

Popülasyon Detayları: Öz bildirim yöntemiyle kendi duyuşel deneyimlerini aktarabilecek bilişsel kapasiteye sahip bireyler.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, verilen ifadelerin kendilerini ne sıklıkta tanımladıklarına dair 5 dereceli bir Likert ölçeği üzerinde yanıt vermektedirler. Yüksek puanlar, ilgili duyuşel alanda daha yüksek hassasiyete işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Duyusal algıleme, Hiper-duyarlılık, Psikometrik Özellikler, Güvenilirlik, Uyum Geçerliliği, Kendini

De?erlendirme, Görsel, ??itsel, Somatik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Simge Aykan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir).

?leti?im E-posta Adresi: saykan@ankara.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi (?leti?im e-postas? üzerinden eri?ilebilir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

SeSS, 2020 y?l?nda yay?mlanan akademik bir makale ile sunulmu?tur. Ölçe?in kullan?m? için yazar Simge Aykan ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? ara?t?rmalar için izin gerekebilir.

Test Y?l?: 2020

Orijinal Makale Ba?lant?s?: <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103612>

Orijinal makalenin Elsevier ba?lant?s? a?a??dad?r: reader.elsevier.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [duyusal-duyarlilik-olceklerinin-sess-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Aykan, S., Vatansever, G., Do?anay-Erdo?an, B., & Kalayc?o?lu, C. (2020). Development of sensory sensitivity scales (SeSS): reliability and validity analyses. *Research in developmental disabilities*, 100, 103612. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103612>

Duyusal Duyarl?l?k Ölçeklerinin (SeSS) Maddeleri

Duyusal Duyarl?l?k Ölçekleri toplam 35 maddeden olu?maktadır. Her bir alt ölçekten birer örnek madde a?a??da sunulmu?tur:

Görsel Hassasiyet Ölçe?i (10 madde):

"Fosforlu renklere bakmaktan kaç?n?r?m."

??itsel Hassasiyet Ölçe?i (10 madde):

"Televizyonu birçok insana göre daha dü?ük sesle izlerim."

Somatik Duyusal Hassasiyet     i (15 madde):

"Z mpara/t rp  gibi t rt kl  y zeylere dokunmak beni rahats z eder"

ARABPSYCHOLOGY.COM